

Borilačke veštine ili borilački sportovi?

(Deset razlika između mačevanja kao borilačke veština i borilačkog sporta)

Danas se generalno radi na lingvističkoj konvergenciji i izjednačavanju značenja termina *borilačke veštine* i *borilački sportovi* - pretvaranju borilačkih veština u borilačke sportove, iako oni osim kompetitivnosti imaju malo zajedničkog.

Naime, iako je za termine „nadmetanje“, „takmičenje“, „turnir“, „duel“ karakterističan isti sadržaj - "borba" i kompeticija oni, ipak, nisu svodljivi na sport jer iako svaki sport jeste borba nije svaka borba sport. Ta smišljena zamena značenja termina, prvo sa ciljem terminološkog pretvaranja svega u sport a zatim i praktične sportifikacije (u duhu savremene ideologije kompetivizma) svih društvenih sadržaja, najbolje se vidi u izvrtanju izvornog značenja reči "šampion" (fr. *champion*). Ona izvorno označava ratnika, obučenog borca, plaćenika (od - CAMPUS logor, prostor za obuku ratnika - *campiones*, kako ih je po prvi put nazvao u 7 v. Isidor Seviljski).

Od te reči se kasnije razvija nemačka reč „kämpfe“ i francuska i engleska reč „champion“. Ovi ratnici su u periodu 10 -11. veka počeli da obučavaju vitezove za borbu ili su bili zastupnici koji se lično bore u dvobojima "božjeg suda" umesto slabih, starih ili dama ("*šampion - borac, pobornik za neku stvar, branilac, zaštitnik*" - Vujaklija - Leksikon stranih reči i izraza, "Prosveta", 1980). Sva navedena izvorna značenja reči šampion se, međutim, sa 20. vekom uklanjaju i zamenjuju sportskim u kome šampion označava gotovo isključivo: prvaka, pobednika, najboljeg u nekom sportskom takmičenju ("*šampion - prvak, pobednik u nekom sportu*" - Enciklopedija, Bigz, 1976; "*Pobednik u nekom sportskom takmičenju, prvak - prvak ili ekipa*". Rečnik srpskoga jezika, Matica srpska, 2007.) Slična zamena postoji i kad je reč o drugim različitim vrstama borbi, a koje se sve stavljaju u koš sa sportom.

Srednjevekovni turniri, olimpijske igre i sport

*

Između *borilačkih veština* i *borilačkih sportova* postoji niz razlika. Temeljna razlika je u njihovom poreklu i nameni. Osnovna namena svih *borilačkih veština*, pa i mačevanja, je bojeva - pobeda u borbi na život i smrt. U borilačkim veštinama je, dakle, cilj ubijanje, ranjavanje, razoružavanje, neutralisanje ili onesposobljavanje neprijatelja. U bojevom mačevanju se koriste pravi smrtonosni mačevi tehnikom i taktikom koji su u skladu sa bojevom namenom ove borilačke veštine.

Poreklo i namena *borilačkih sportova* je suprotno. Borilački sportovi su nastali u periodima dužeg mira i kada nema potrebe za borilačkim veštinama. Borilačke veštine se tada temeljno *modifikuju* i koriste na bezopasan (kurtoazan) način uz bezopasne rekvizite a u cilju zabave i kao forma fizičke kulture. U ovoj vrsti aktivnosti protivnici jesu suparnici ali ne neprijatelji već prijatelji i kolege. Oni su u dogovoru da se u "borbi" ponašaju kurtoazno (uljudno, učtivo, pažljivo, obzirno...) jedan prema drugom kako ne bi došlo do povreda. Reč je, dakle, o mačevanju koje ne služi ubijanju ili ranjavanju već nadmetanju i pobedi u bezopasnoj kompetitivnoj takmičarsko kontrolisanoj igri, dakle, *kvazibojevoj veštini* koja je izgubila svoju autentičnu suštinu jer nijedna borilačka veština ne može postati predmet sportske igre a da se pre toga nije tehnički i taktički izmenila.

Na to su ukazali tokom istorije mnogi istraživači borilačkih veština. Tako npr. Mišel de Montenj u svojim "*Ogledima*" piše: "...Isto kao što je Filopemen osudio rvanje, u kome je bio izuzetno vičan, i to što su pripreme za tu borbu bile drukčije od

onih koje pripadaju vojničkoj disciplini, jedinoj kojom časnici ljudi treba da se bave, izgleda mi tako isto da okretnost za kakvu se uobličavaju udovi, eskivaže i pokreti kojima se vežba mladež u ovoj novoj školi (civilnim školama mačevanja - prim.aut.) jesu ne samo nekorisni, nego pre ubitačni i štetni za upotrebu u ratnoj borbi. *Zato naši ljudi tu obično koriste posebna oružja zasebno namenjena za tu potrebu, i video sam kako se nije smatralo u redu kada bi se plemić izazvan na borbu (nadmetanje-prim.aut.) mačem i bodežom (rapirom i dagom - prim.aut) pojavio u opremi vojnog lica. Dostojno je razmatranje kako Lehart kod Platona, govoreći o prvom učenju rukovanja oružjem, saobraznom našem, kaže kako nikad nije video da je iz te škole izašao neki veliki ratnik, a naročito od njenih učitelja (...) Zato u obrazovanju dece svoje "Države", Platon zabranjuje veštine pesničenja, koje su uveli Amik i Epej, i borenja, Antej i Cersio, zato što one imaju drugi cilj nego da učine omladinu sposobnijom za služenje u ratovima, i tu ničim ne doprinosi."*

Navedeno važi i za istočnjačke borilačke veštine. Tako npr. „*Sa aspekta modernog vremena, karate se (po mnogima) danas, jedino, može tretirati kao sport. Transformacijom karatea u sportsku disciplinu kvalitetno je izmenjena suština i izvorna efikasnost ove borilačke veštine, i sa tim je nepovratno izgubljen "duh" karatea.*“ [Jovanović,1992,:13]

*

Deset razlika između mačevanja kao *borilačke veštine* i mačevanja kao *borilačkog sporta* su:

1. U borilačkoj veštini ne postoji fer-plej jer suština svake borilačke veštine se nalazi upravo u tome da u pravoj borbi treba biti sposoban za sukob u svim uslovima, sa različitim protivnicima (jačim, slabijim i više njih) koji su različito naoružani i različito vešti. Tu borci upravo najviše i uče kako da u napred i na svaki način uđu u borbu sa nekom prednošću, ili u borbi steknu neku prednost kako bi ovu iskoristili za svoju pobedu.

Svaka bojeva borba se, dakle, uvek temelji na principu neravnopravnosti. Naime, u mačevanju na život i smrt svaki mačevalac ne samo da po prirodi stvari u borbu uvek ulazi sa nekom prednošću (ima dužu ruku, iskusniji je, rođen brži, izdržljiviji, uvežbaniji je, sa boljom motorikom...) već i dodatno teži da osvoji neku prednost za sebe. On teži na svaki način da što više ODMOGNE protivniku ne samo pre početka borbe već i u samoj borbi, a kako bi stekao, povećao i održao prednost sebi na korist a njemu na štetu. To je osnovno makijavelističko načelo zla koje kaže: „U borbi uvek čini drugom ono što nikako ne želiš da on učini tebi“, a nasuprot osnovnom načelu dobra koje kaže „ne čini drugom ono što ne želiš da on učini tebi.“

Dakle, u pravoj borbi, jer prednost donosi verovatniju pobedu, protivnici uvek teže da jedan drugog sapletu, prevare, izmanipulišu... i zato ih ne zanima izjednačavanje i ravnopravnost (veća neizvesnost pobeđe) već prednost, diferenciranje i neravnopravnost (veća izvesnost pobeđe).

NIKAD i NIGDE, dakle, nije ni u čemu vođena prava borba oko pobeđe ravnopravnih jer UVEK i SVUDA se borba vodi za dovođenje protivnika u neravnopravan položaj tj. za NERAVNOPRAVNOST. Pobeda se, stoga, javlja samo među nejednakim tj. u borbi u kojoj jedna strana od početka ima više šansi od druge pošto ima neku prednost koju jedino treba da realizuje nad protivnikom koji ovu prednost nema.

U borilačkom sportu se, nasuprot tome, teži da borba bude organizovana u duhu ravnopravnosti i fer-pleja tj. pod istim i predviđenim uslovima za sve, uz

grupisanje takmičara po godinama, polu, težini, opremi..., a sa ciljem da niko nema početnu prednost kako bi borba bila pravedna.

Ova tendencija odvaja, dakle, borilačke veštine od borilačkog sporta. No, ona odvaja samo u fikciji jer i nivelacija početnih uslova borbe je uvek fikcija pošto kao što nema dva ista jajeta nema ni istih početnih uslova za dva takmičara. "Pravednih" i "jednakih" uslova bilo kojeg takmičenja u suštini nikad nema jer takmičari i pored svih pravila sporta i načela fer-plej nadmetanja u borbu nikad ne stupaju kao "ravnopravni" već uvek jedan ima više nečeg u odnosu na drugog. Otud dva mačevaoca koji su isti po visini nisu po težini, ako su isti po težini nisu po kondiciji, ako su po kondiciji nisu po inteligenciji, ako su isti po inteligenciji nisu po snazi, ako su isti po snazi nisu isti po urođenoj motorici, ako su po motorici nisu po iskustvu, ako su po iskustvu nisu isti po dužini ruke, ako su isti po dužini ruke nisu po emotivnom sklopu, ili trenutnoj porodičnoj situaciji pred meč...

2. Pošto je mačevanje kao bilo koja druga borilačka veština vezano za realni život nivo napredovanja u njemu se ne može NIKAD proveriti nadmetanjem ili takmičenjem pošto u onoj meri u kojoj život i simulacija života nisu isto u toj meri i rezultati takve provere će govoriti uvek o različitim stvarima. Jedini način da se proveri nivo napredovanja u mačevanju kao borilačkoj veštini je samo prava bojeva borba. Zato su Spartanci imali spartanski pankration (bilo dozvoljeno sve - i ujedanje i kopanje očiju) ili su svoje ratnike u vreme mira slali u kriptije - pljačke, diverzije i ubistva pri čemu bi često druge ratnike slali da ih ubiju ili uhvate a uhvaćene žestoko kazne bičevanjem - ali ne zato što su pljačkali već zato što su bili nedovoljno vešti pa uhvaćeni; Rimljani su u tu svrhu imali gladijatorsku arenu i ratove; Evropljani organizovali u 17. i 18. veku borbe mačevima za pare (Škola Džejmsa Figa, 1712); današnje vojske kreiraju sukobe i ratove, a razne kriminalne grupe širom sveta organizuju u tajnosti ilegalne borbe bez pravila i borbe u kavezu do smrti uz novčane oplade.

Nasuprot tome borbe u borilačkom sportu i drugim sportovima sadrže kao osnovni metod provere apstraktni element merenja i kvantifikaciju rezultata. Tu se sve meri (godine učesnika, težina, krv, oprema, vreme borbe, uslovi borbe, rezultati borbe, kazne...) pa je brojčano upoređivanje efikasnosti manje-više bezopasnih radnji učesnika jedini kriterijum na osnovu kojeg se oni hijerarhijski vrednuju.

Te „kvantomanije“ u kojoj se sve pokušava izmeriti i „naučno“ (scijentističko-pozitivistički) ukalupiti u fasadu „egzaktnosti“ nema u borilačkim veštinama jer život nije samo ono kvantitativno i merljivo već i ono kvalitativno i nemerljivo.

Niko, dakle, ne može govoriti o svojoj efikasnosti u pravoj borbi mačevima dok ne stane pred pravo sečivo i protivnika koji je spreman da ubije, a kojeg ne zaustavlja pravilan rez koji donosi 5 poena ili ubod koji donosi 10 poena (jer mu je u stvarnosti srce bilo 2 cm više levo ili 2 cm. dublje) i gde nije toliko važno ko će koga prvi pogoditi već čiji će pogodak biti POSLEDNJI - pravi, kobni pogodak, pa, iako ranjen, sporiji ili neveštiji - ali srčan, žilav ili lud, on ipak nastavlja i ubija (mačem ili zubima).

Ovde se tako najbolje vidi ne samo koliko su život i simulacija života uvek i u svemu jedan od drugog beskrajno daleko već i koliko su smešno apsurdne sve pretenzije da se rezovi i ubodi pretvaraju u kvantitativno "egzaktni" brojeve - poene, pa ovaj ili onaj ubod, ovo ili ono sečenje boduje sa 2 a ne 3, 5 ili 7 "smrtonosnih" poena! Nemoguće je, dakle, nadmetanjem posredstvom nebojevog kompetitivnog mačevanja doći do najboljeg mačevaoca i "pravog pobednika" u eventualnoj bojevoj borbi zato što jedino stvarnost može biti mera stvarnosti.

3. Borbe u borilačkom sportu se vode u granicama tačno određenih dogovorenih pravila sigurnosti (koja zabranjuju improvizaciju) i dozvoljenim

tehnikama koje treba da budu efikasne ali bezopasne tako da se iz borilačkih veština - a kako bi postale borilački sportovi, izbacuje svaka tehnika koja može biti opasna.

Nasuprot tome u pravoj borbi tj. upotrebi borilačke veštine prevladaju nepredvidivi faktori, mnoštvo slučajnosti i neplanirane okolnosti koje diktiraju u svakom trenutku IMPROVIZACIJU i primenu svega u duhu "U bici ne bira batina". Zbog svega toga svaka borilačka veština je kompleksna za učenje, vežbanje i primenu, i nešto što se zapravo nikada do kraja ne može naučiti i bezuslovno primeniti.

4. Pravila. U pravom - bojevom mačevanju pobjedi se teži po svaku cenu tj. bez pravila i ne birajući sredstva (izuzetak je dvoboj koji se izvodi po dogovorenim pravilima protokola, a zbog čega je ova vrsta bojevog mačevanja i prelazna forma ka nadmetačkom).

U takmičarskom i nadmetačkom mačevanju - nasuprot tome, pobjedi se teži uz određenu cenu (odricanja od izvesnih radnji) tj. uz poštovanje određenih dogovorenih pravila i birajući sredstva. Iz tog razloga se u takmičarskom mačevanju mnoge tehnike i radnje ne koriste i izbačene su iz upotrebe, a iz razloga bezbednosti.

Iz ovog razloga Spartanci nisu učestvovali na Olimpijadama, a posebno kad je bila reč o ratnim veštinama kao što su rvanje ili atinski pankration (grčki svebor). To je zato što su smatrali smešnim borbu po takmičarskim pravilima jer smrtonosna veština se tako pretvara u igru a pankration i mačevanje služe za ubijanje protivnika a ne za igranje. Za Spartance je unošenje bezbednih radnji a izbacivanje opasnih radnji iz neke borbene veštine, kako bi se načinio takmičarski sport, predstavljalo onesposobljavanje ratnika za rat i degradaciju prave veštine.

S druge strane, u bojevom mačevanju osnovna tehnika i principi borbe su u vremenu suštinski nepromenljivi i samo se variraju vezano za promene u vrstama mačeva i zaštitne opreme. Za ova pravila bi se, dakle, moglo reći da su "prirodna" jer proizilaze iz samih prirodnih zakonitosti mehanike čovekovog tela i mehanike kretanja mača a mačevaoci ta pravila ne kreiraju već ih samo otkrivaju (kao što fizičari otkrivaju zakone fizičke prirode a ne kreiraju ih).

Kad je, međutim, reč o pravilima i radnjama u takmičarskim vrstama mačevanja ona se stalno menjaju ne samo sa zahtevima i trendovima industrije opreme već i u skladu sa modnim, tržišnim i komercijalnim trendovima vremena, težnjom povećanja bezbednosti koja se neprestano nadmeće sa suprotnom težnjom - da se pravila menjaju kako bi borba bila što neizvesnija, interesantnija i atraktivnija za publiku. Ova pravila su, dakle, veštačka jer proizilaze iz izbora, kreiranja, dogovaranja i usaglašavanja želja i ideja samih mačevalaca.

5. Mesto pogađanja. U pravoj mačevalačkoj borbi svaki je pogodak od značaja ali nije od podjednakog značaja. Bitno je protivnika pogoditi ali je još bitnije znati da u stvarnosti pogodak u vrat ili grudi nije isto što i pogodak u ruku, nogu ili cipelu.

Iz ovog razloga gotovo da nije postojao priručnik mačevanja napisan od 15-18. veka koji u sebi nije sadržavao i anatomske crteže. Čak su i u mnogim knjigama borci prikazani u svojim pokretima nagi kako bi se što jasnije i preciznije uočili položaji tela i zone pogodaka. Iz ovog razloga se u bojevom mačevanju svaki pogodak uzima u obzir ali svi pogoci rangiraju u tri zone: zonu smrti, zonu teškog ranjavanja i zonu lakšeg ranjavanja.

Kad je protivnik pogođen u vitalnu zonu: glava, grudi, stomak, vrat ili upravno u bok on je najčešće mrtav tj. borba se prekida. Ako je protivnik pogođen u zonu težeg ranjavanja: rameni pojas ruke kojom mačuje, ruku kojom mačuje ili butinu prednje noge on se mora ili predati ili promeniti stav i uzeti oružje u drugu ruku svestan da mu je ostalo kratko vreme u okviru kojeg mora završiti borbu jer

krvari. Ako je protivnik lakše ranjen tj. pogođen u rameni pojas nenaoružane ruke, nenaoružanu ruku, potkolenicu prednje noge ili zadnju nogu on nastavlja borbu kao da se ništa nije dogodilo ali isto ima (nešto duži) vremenski rok u okviru kojeg mora završiti borbu ili se predati.

Iz ovog razloga mačevaoci u bojevom mačevanju uvek za prvenstveni cilj imaju zone kobnih pogodaka (vitalne tačke) a ne zone ranjavanja pošto gađajući ruke ili noge protivnika oni se izlažu riziku sopstvene smrti tj. mogućnosti da pri tome prime pogodak u grudni, glavu ili stomak. Pogoci u zone ranjavanja su, dakle, uglavnom slučajni pogoci i oni su rezultat promašaja napadnutih vitalnih centara protivnika.

Postoji samo jedan izuzetak od navedenog pravila, a u kome se u bojevom mačevanju namerno izbegava smrtonosni pogodak u vitalne centre. Naime, sredinom 18. veka cilj u bojevom mačevanju nije bio smrtonosni pogodak već lakše ranjavanje protivnika. Sva veština ovog „humanizovanog“ mačevanja se tada svodila na društveno prihvaćeno bodenje u ruke i noge. Mačevaoci su tako pod pretnjom proterivanja, tamnice i oduzimanja sve imovine vodili borbu u ilegali ali na način da su posledice dvoboja bile lake i nevidljive za zakon.

U bojevom mačevanju, s obzirom da postoje smrtonosni pogoci, pogoci teških ranjavanja i pogoci lakih ranjavanja, mačevaoci mogu i taktizirati. U tom smislu napadač može poći u napad ili uzvrat prihvatajući da bude pri tom lakše ranjen ako će naneti teže ili smrtonosno ranjavanje protivnika, da bude lakše ranjen ako će naneti pogodak težeg ranjavanja ili da bude čak i teže ranjen ako pri tom smrtonosno ranjava protivnika.

Gotovo da ništa od svega navedenog ne postoji u takmičarskom mačevanju. U njemu svi pogoci plasirani u dogovorenu važeću površinu tela se vrednuju isto (isto je pogoditi u stomak, srce i rameni pojas) a svaki pogodak plasiran van ove površine se ne vrednuje ništa. Isto tako ničeg od taktiziranja sa pogocima u takmičarskom mačevanju nema pošto se tu svi pogoci podjednako vrednuju.

Bilo je tokom istorije takmičarskog mačevanja raznih pokušaja da se u borbu unese makar izvestan stepen realnosti u smislu da postoje pogoci u vitalne, manje opasne i bezopasne tačke na telu. Tako se pedesetih godina 20. veka počeo koristiti aparat sa vakuum vrhovima na mačevima, a koji boduje „slabe“ i „pune“ pogotke. No, od toga će se odustati pošto je ceo sistem bio nezgrapan i besmislen.

Slično je i sa savremenim sport-istorijskim mačevanjem u kome se različito boduju pogoci u različita mesta - ali to je isto tako besmisleno, a iz razloga koji će biti izloženi u tački koja sledi.

6. Vrste pogađanja. „...Jer to nije kao kod mačevanja gde broj dodira donosi pobedu; dok je neprijatelj na nogama, valja iz sve snage ponovno udarati...“ - Montenj, 1588. Pravi (bojevi) bod i sečenje u jednu istu tačku na protivniku, - npr. grudni, nije nikad isto što i nadmetačko-takmičarski (kurtoazni) bod i sečenje. Pravi bod i sečenje imaju konkretne i merljive posledice a takmičarski pripisane, nemerljive i fiktivne. U prvom slučaju ne znamo šta će biti sa pogođenim protivnikom i kako će on reagovati, u drugom slučaju mi (sudije) odlučujemo šta će biti sa pogođenim protivnikom i kako će on reagovati.

I dok se takmičarsko sečenje ili bod uvek vrednuju na jedan isti - apstraktan način - kao pogodak (bez obzira da li je to sečenje ili bod od 2 ili 10 cm. dubine, da li je to sečenje ili bod u srce ili je naišlo na grudnu kost...) pravo bojevo sečenje može biti: plitko na opasnom mestu ili duboko na bezopasnom, i obrnuto plitko na bezopasnom mestu i duboko na opasnom, ono može biti i duboko na opasnom mestu - ali bezopasno jer je naišlo na kost, ali isto tako može biti plitko i za život na bezopasnom mestu, ali jer je pogodilo neki nerv (ili oko) imati ozbiljne posledice i biti

opasno. Isto važi i za sečenja kojih takođe ima raznih vrsta po dubini i mestima pogađanja, a koja su zbog toga veoma različita po svojim posledicama.

O tome da pravi mač nije onaj laserski iz holivudskih filmova koji dodiranjem odmah „isparava“ protivnika piše još Silver 1599. godine: *"...lično sam video borce koji su primili na desetine uboda u ruke, noge i telo, a i dalje su se borili jer su bodovi bili plitki ili nisu pogodili vitalni centar."* O istom Silver poredeći špadu i široki škotski mač piše: *"Ne može se sve zvati mačem. Da bi mač bio oružje tj. pouzdano ubojit mora težiti bar 2 funte (0,9kg) kako bi se njime moglo podjednako smrtonosno seći i bosti. Tom igračkom (dvorski mač i francuski floret) od jedne i po funte mogu se ubijati još samo ptice"*.

O tome nam govori i dvoboj koji se odigrao u Hajd parku u Londonu 15. novembra 1712. godine između Čarlsa lorda Mohuna i vojvode Hamiltona. *"Počeli su u 7 sati ujutru i posle duge borbe od dva sata sa divljaštvom koje je zapanjilo njihove savremenike novine beleže da je lord Mohun umro ali tek pošto je ubo u srce vojvodu koji je stajao na njemu dok je on ležao na zemlji. Autopsija je pokazala da je vojvoda uboden na četiri mesta a lord na tri, a da su kod obojice šake bile povređene plućim bodovima na mnoštvu mesta. Oni su se jednostavno boli dok se nisu ubili"*. - Artur Vajs.

Slično nam govori i jedan dokument vezan za borbe u ustanku 1804. godine a kada je Srbima preporučeno od strane ruskih oficira da u borbi prsa u prsa uvek pre koriste ubode jataganom no udare sabljom jer bilo je *"...soldata preživelih i posle 30 udaraca sabljom..."* Slično je i sa dvoručnim mačem za egzekuciju, a koji se u praksi toliko često pokazao neefikasnim da ga je za odsecanje glave osuđenika morala zameniti sekira i giljotina.

Situacija je, dakle, i u realnoj borbi komplikovana čak i kod najprostijeg čistog (jednostranog) pogotka u kome si protivnika pogodio (ili je on tebe pogodio) a da pri tome nisi pogođen (ti njega nisi pogodio) jer svaka rana ima svoje specifičnosti. Tako pogodak u glavu može pod određenim okolnostima biti bezazlen - jer je naišao pod određenim uglom na jaku čeonu kost, ali i koban ako je naišao pod uglom koji ovu probija. Zato se nikad ne zna kakav će biti ishod tvog pogotka i kako će pogođeni protivnik u stvarnosti reagovati: hoće li odmah pasti kao "pokošen", krenuti još besnije i opasnije da te napadne - kao "ranjeni medved", u hropcu baciti svoj mač na tebe i ubiti te, ili, iako smrtno pogođen a u jurišu, sigurno te ubiti po inerciji.

No, stvar se dodatno komplikuje kada je reč o drugoj vrsti pogodaka koji postoje u mačevanju - simultanim pogocima. To je obostrani pogodak u kome si protivnika pogodio - ili je on tebe pogodio, tako da si istovremeno i sam pogođen - on pogođen. Ovima treba pridodati još i treću vrstu pogodaka koji postoje u mačevanju - sukcesivni pogodak. To je obostrani pogodak u kome si protivnika pogodio - ili je on tebe pogodio, a da u završetku akcije, trenutak kasnije, si i sam pogođen - ti si njega pogodio. U ovim situacijama, koje su u mačevanju uglavnom najčešće, su se protivnici obostrano uboli (po posledicama različitim vrstama uboda), obostrano posekli (po posledicama različitim vrstama posekotina) ili uboli-posekli (po posledicama različitim vrstama uboda i posekotina). Tako se čak dešava da npr. uobičajeno pravilo da je bod opasniji od sečenja nije uvek važeće jer jedan mačevalac može drugom u simultanom ili sukcesivnom pogađanju naneti dubok bod u nebitno mesto (potkolenicu) a drugi njemu plitko sečenje po bitnom mestu (vratna arterija) i da sečenje bude opasnije od uboda.

7. Tehnika pogađanja. U svim vrstama kurtoznog mačevanja tehnika nanošenja boda-sečenja je prilagođena bezopasnom nanošenju pogodaka. Pogoci se u tom smislu ne nanose punom snagom i pokretima koji mogu povrediti drugog mačevaoca jer cilj nije ubistvo već benigna pobeda bez posledica.

Tako se npr. u sportskoj sablji sečenja najviše izvode iz zgloba šake za razliku od prave sablje u kojoj se oni izvode iz lakta i viteškog mača gde se izvode iz ramena. Iz zgloba šake se udarci izvode kako bi bili brzi, podlaktica bila zaštićena od predudarca protivnika, da bi se lakše izvodile varke i da bi bili toliko slabi da ne mogu povrediti kolegu. Tehnika mačevanja tim oružjem je, dakle, prilagođena da bude bezopasna kako bi se mogla koristiti u svrhu takmičarske igre.

Takve udarce je, međutim, nemoguće izvoditi pravom sabljom. Ona zbog svoje težine i inercije koju stiče tokom pokreta ima skoro zaseban "život". I najmanji pokret pravim oružjem je uvek nadmudrivanje ne samo sa protivnikom već i sa zakonima mehanike jer mač ne sluša svaku akciju ruke, pruža otpor refleksu i naumu - ponaša se kao živ. Upotreba prave sablje koja je teža, dakle, primorava mačevaoca da izvode udarce iz lakta i na drugačiji način.

Zato je u vojnom priručniku za mačevanje "Uput za borenje sabljom i rapirom", Dušan Gložanski, Beograd, 1939 jasno napisano: "Zamahivanje se izvode načelno iz lakta, ređe, i po nuždi, iz zgloba u ramenu, a nikad ili samo izuzetno iz zgloba šake. Ovo važno pravilo treba dobro pamtit. Iz nepoštovanja ovog pravila na prvi pogled poznaju se početnici i neznalice u borenju."

Ovakvoj bezopasnoj tehnici pogađanja su prilagođeni i mačevi. I dok oni samo u fingirano dvobojnom mačevanju zadržavaju pravu formu i težinu (zato je ovo mačevanje tehnički najbliže pravom bojevom mačevanju) u svim drugim vrstama takmičarskog mačevanja koriste se tranzicioni ili sportski mačevi tj. mačevalački rekviziti čija modifikovana težina modifikuje i tehniku njihove upotrebe.

Tako npr. dok su izvorni tipovi evropskih mačeva, čak i u tranzicionom periodu, bili relativno slabo savitljivi i masivni današnji takmičarski mačevalački rekviziti (i sportski i sport-istorijski) su veoma savitljivi i elastični tako da ih mačevaoci više koriste kao šibu peckajući se vrhovima no nanoseći pravolinijske, čiste i prodorne bodove. Često se može videti kako savremeni sportski "mač" nanosi pogotke protivniku savijajući se preko ramena iza leđa, ili čak kako je protivnik pogođen preko oružja kojim se odbranio. Ovakve "mačevalačke" akcije, koje više liče na bičevanje apsolutno je nemoguće izvesti pravim mačevima.

Dakle, nemoguće je iz tehničkih razloga izvoditi bilo koju vrstu takmičarskog mačevanja bojevom tehnikom pošto udarci koje treba naneti da bi bilo pobjednika u takvoj igri su opasni zbog tehnike prilagođene pravom maču.

Isto tako je i suprotno – nemoguće je izvoditi bojevo mačevanje tehnikom kurtoaznog (takmičarsko-sportskog) jer nanositi sečenja pravim mačem ili sabljom na način kako se to čini kod sportske sablje - uglavnom izmahom iz zgloba šake znači praviti komediju pošto takvo sečenje ne bi moglo zaseći do pola ni glavicu kupusa.

8. Psihofizički profil borca. Čvrsti i jaki ljudi navikli u životu na razne povrede, udare (ili prekaljeni borci) koji imaju visok prag tolerancije na bol i povrede (kad se poseku na svoju ranu pljunu i kažu „Na psu bilo, na psu i zaraslo“) i koji lake i srednje teške povrede od uboda i sečenja i ne primećuju, pa nastavljaju neočekivano svoju akciju kao da se ništa nije ni dogodilo. Nasuprot tome postoje mekoputni, strašljivi, preosetljivi i slabi ljudi koji i od plitkog sečenja ili boda u beznačajno mesto odmah i neočekivano padnu u šok. U našoj školi smo imali primer da je odrastao član u zabavi sa kolegom tupim vežbovnim sabljama bio potpuno bezopasno i slabo (na koži nije ostao ni trag) „čvrknut“ po kosti podlaktice a njemu se od toga trenutno toliko slošilo da samo što nije izgubio svest.

9. Dinamika borbe. U klasičnom mačevanju pravi mačevi svojom autentičnom težinom prisiljavaju mačevaoca da pokrete izvode sporije i brzinom u kojoj se radnje vide i promišljaju.

Zato što pokreti u borbi nisu munjeviti i u magnovenju već pažljivi, promišljeni i sa što manje rizika, u ovom mačevanju koje zahteva stalozenost nema agresivnog, nemirnog, nestrpljivog, adrenalizovanog i histeričnog. Tu su glavni znanje, taktika, opreznost, podozivost, promišljanje, iskustvo, kreativnost, strpljenje i intuicija tj. DUHOVNO, a ne brzina, kondicija, refleks, adrenalin, snaga i instinkt - TELESNO i animalno u čoveku. Razlog je jednostavan - akcija uvek ubija misao pa, što je u mačevanju (kao i u životu) više brzine to je manje pameti i veštine (to ujedno sve govori i o savremenom digitalnom „turbo“ svetu i životu u njemu!).

O tome je Džordž Silver 1599. godine napisao: *"Dvojica kapetana iz Sauthemptona su se tako posvađala da su izvadili rapire i jurnuli jedan na drugog - naboli se istovremeno i poginuli. Najbolja zaštita od ovog (stocato) je da jedan mačevalac kaže drugom "bodi ako smeš", a drugi mu odgovori "ti bodi ako smeš sa tvojim životom..." Ova dvojica lukavih gospodina tako stoje dugo jer kad su protivnici vešti oni nikad ne kreću istovremeno pošto stara izreka kaže: "Lepo i udobno je spavati u celoj koži."*

Sve ovo ima za posledicu da se akcije u klasičnom mačevanju mogu izvoditi uz invenciju, inspiraciju, vidljive i jasne pokrete oružja i kretanje tela u svim pravcima. Zbog toga je posmatranje klasičnog mačevanja vizuelno atraktivno i zanimljivo a postaje izvrsno i majstorsko u trenutku kad dostigne i lepotu. Zato što se pogoci jasno uočavaju i osećaju - pa ih i mačevaoci sami priznaju, za klasično mačevanje nisu potrebni električni detektori, žice, utikači, sijalice, prekidači, sirene, baterije...

10. Ishodi borbe. Prva borba dva gladijatora, iako je vođena na život i smrt, sa kojom je otvoren veliki Koloseum, završena je nerešeno jer su gladijatori došli u poziciju iz koje jedan drugog mogu istovremeno ubiti. Car Tit Vespazijan je tada umesto znaka za obostrano ubistvo-samoubistvo dao znak za pomilovanje i obojici gladijatora poklanja slobodu.

U borilačkoj veštini nije tehnički moguće organizovati sportsko takmičenje jer dok je u nadmetačkom mačevanju krajnji ishod borbe uvek apstraktan - imamo samo jednu varijantu: pobednika i pobedjenog (ili u zavisnosti od pravila takmičenja još i varijantu obostrani gubitak), realnost je mnogo bogatija. Naime, svaka prava borba mačevima se može završiti tako da:

1. Jedan mačevalac gine a drugom nije ništa.
2. Jedan mačevalac gine a drugi je ranjen teže.
3. Jedan mačevalac gine a drugi je ranjen lakše.
4. Oba su mačevaoca ranjena teže.
5. Oba mačevaoca su ranjena lakše.
6. Jedan mačevalac je ranjen lakše a drugi teže.
7. Oba mačevaoca ginu.
8. Borba se prekida bez ishoda iz raznih razloga (iscrpljenost npr.).

Iz tog razloga na organizovanom takmičenju sa pet-šest mačevalaca već u prve 2-3 borbe (ako se hoćemo držati načela realnosti prave borbe) svi bi bili odmah na razne načine "eliminisani" (jedni bi bili „ubijeni“ - jednostrano ili obostrano, drugi teže „ranjeni“ a treći lakše „ranjeni“). Naime, svako ko je u pravoj borbi samo jednom ozbiljnije pogođen (na bilo koji način) on je odmah hendikepiran da tu borbu završi do kraja, a o tome da stupi u drugu, treću... je besmislica. Iz tog razloga većina učesnika takvog takmičenja će morati praktično odmah da napusti takmičenje (jedino ako nemaju neke čudesne moći samoizlečenja ili vaskrsavanja nakon što su pogođeni - kao u video igricama) pa bi takvo takmičenje završilo za 10 minuta (sa ili

bez pobjednika, ili pobjednikom koji je teško ranjen - polumrtav, a kasnije mrtav, i poraženima koji su lako ili teže ranjeni ranije napustili "bojište" pa preživeli).

Dakle, da bi se od nečeg što je prava borba napravilo sportsko takmičenje (koje uopšte ima smisla presvlačenja učesnika) potrebno je pojednostaviti i svesti ishod borbe dva mačevaoca samo na jedan: A je pobedio a B izgubio (ili obojica izgubili) i matematikom sabiranja, oduzimanja, korenovanja... poena, neke učesnike "oživeti" ili „izlečiti“ kako bi nastavili dalje takmičenje a neke "sahraniti" ili poslati u „bolnicu“ kao poražene.

Ali sve ovo više nije bojevo mačevanje već njegov surogat - apstraktna igra - to više nije nadmetanje u "realnoj" borbi već sport sličan bilo kom drugom sportu i igri sa loptama i lopticama samo drugačijim rekvizitima i po drugačijim pravilima. Nemoguće je tehnički organizovati takmičenje tj. borbu više mačevalaca po načelima autentične borbe, a koja će uvek dati na kraju samo jednog pobjednika.

•

"Eksperiment" - "Babe i žabe"

Bilo je, danas ih ima, a i biće ih kojima sve navedene razlike između bojevog i takmičarsko-sportskog mačevanja ne znače ništa i koji tvrdoglavo Prokrustovski pokušavaju na silu da spoje svet bojevog i takmičarskog mačevanja, i to upravo na takmičarsko-sportski način.

Naime u svojoj praksi sam često viđao kako mačevalac sa sportskim floretom (sportskom sabljom ili sportskim mačem) izaziva na "dvoboj" mačevaoca sa rapirom ili dvoručnim mačem i "pobeduje" ga tako što ga prvi "ubode" ili "poseče".

Ovo je tipičan primer ne samo ne poznavanja razlike između fingirano-dvobojnog i bojevog mačevanja već i ne poznavanja osnovnih načela metodologije eksperimenta, a što dovodi ne samo do pogrešnih zaključaka već i do ovakvih smešnih "eksperimenata".

Sportski floret sa svojih 500 grama i sportska tehnika mačevanja su u akcijama uvek brži od tehnike bojevog mačevanja i rapira sa 1 kilogramom. Ali to je trivijalna činjenica koliko i da lakši čovek trči brže od težeg. U pravoj borbi se, međutim, ne radi samo o brzini (što je jedino presudno u sportskom mačevanju) već i o posledicama te brzine (a što je jedino presudno za pravo mačevanje). Tu bi stvar bila slična borbi boksera pero i teške kategorije: prvi bi udario više i brže - ali beznačajno i bezopasno, a drugi sporije i manje ali fatalno. U pravoj borbi, naime, brži ubod sportskim floretom je beznačajan i najviše može lakše povrediti jer je sečivo suviše lagano i savitljivo (zbog čega je i brže). Isto je i sa sportskom sabljom koja veću brzinu ima samo zahvaljujući manjoj težini pa je udarac sa njom toliko bezazlen da se njim ne može ni mandarina preseći. Za razliku od toga sečenje ili ubod pravim mačem iako sporiji i stiže kasnije, po pravilu je koban jer je njegovo sečivo napravljeno da ubija.

O svemu navedenom je još Kasl krajem 19. veka napisao: „*Jedna od posledica zanemarivanja činjenice da floret predstavlja samo laku zamenu za pravi mač jeste nastanak mačevanja sazdanog od složenih napada i odbrana koji su praktično izvodljivi samo perolakim floretom i potpuno je kontraproduktivno primenjivati ga uz bilo koje drugo oružje (...) Ako izuzmemo lakoću, očigledno je da postoje stvari koje nikada ne bismo pokušali da izvedemo pravim mačem. Pošto je „nauka mača“ zapravo postala „nauka floreta“, najbolji mačevaoci mačuju na veštački (ako se imaju u vidu obostrani pogoci), ali ipak savršeniji način.*“

Dakle, suprotstavljajući u navedenom "eksperimentu" dve različite i NESAMERLjIVE tehnike mačevanja i dve različite vrste mačeva gde sve ima različite namene možemo doći samo do zaključka da je navedeno praktično nadmetanje besmisleno koliko i nadmetanje tenka i "formule I". Za trku je nesporno bolja "formula I" ali za rat - tenk. To su dve različite stvari pa je i svaka od njih u skladu sa tim za određenu, konkretnu namenu bolja.

Ovo nam govori ne samo da je svaki mač gospodar jedino svoga carstva već i da se ne može u svemu takmičiti (biti kompetitivan) pošto postoje besmislena takmičenja sa besmislenim rezultatima koji ne dokazuju ništa drugo do neukost onih koji ih organizuju, jer *Falsa demonstratio non docet* - *Pogrešno dokazivanje ne dokazuje ništa.*